

del z nje na tla ter si pri tem zlomil hrbtenico. Poklicali so takoj bližnjega zdravnika iz Dobrovnika, ki je ponesrečena prepejal s svojim avtomobilom v bolnico v Mursko Soboto. Poškodbe pa so bile tako hude, da je že med potjo podlegel ter je v Martjancih izdihnil, nakar se je zdravnik vrnil ter ga odpejal nazaj domov. Pogreb je bil v soboto, dne 31. avgusta. Naj mu bo lahka zemlja. Ostalim naše sožalje. Rajni zapuška žena in tri nepreskrbljene otroke.

Smrtna kosa v Novi Štifti pri Gornjem gradu. Pretekli teden je umrla po kratki bolezni Lenka Sinkovc. Pokojnica je bila dobra žena in vrla mati. Naj ji bo Bog milostljiv sodnik! — V petek pa je umrl v ljubljanski bolnici po petdnevni težki bolezni Franc Rihter, star šele 19 let. Pokojni France je bil vedno zdrav in vesel ter globokoveren in res pravi vzor poštenega slovenskega fanta. Naj mu bo zemljica lahka!

Najstarejša družbenica šentvidske Mar. družbe umrla. Dne 25. avgusta je v Gospodu zaspala radi zastrupljenja krvi samska pos. v Sv. Vidu pri Planini Jožica Pogačnik, stara 76 let. Bila je zglebna Marijina družbenica, članica Prosvetnega društva, dolgoletna naročnica »Slov. gospodarja« in raznih drugih nabožnih listov. Zavarovana je bila tudi pri Karitas in tako lepo poskrbela za svoj pogreb in sv. maše. Njen domek je bil dostikrat zatočišče marsikateri revici. Kdor ima čisto vest, se lahko tudi v žalostnih časih nasmehlja, ker se mu niti smrti ni treba bati. To je veljalo za rajno Jožico, ki ji želimo sladko spanje, njeni še živeči sestri Amaliji naše globoko sožalje!

Žena-trpinka umrla v Tekačevem pri Rogški Statinl. Rodinski zvonovi so nam naznanili žalostno vest, da nas je zapustila po mučni bolezni Terezija Boršič v starosti 73 let. Za njeno bridko trpljenje ji naj bo ljubi Bog milostljiv sodnik — ostalim pa naše sožalje!

Smrtni slučaj v Rajhenburgu. Neizprosna bela žena nam je iztrgala pridno in dobro ženo v njenih najlepših letih, g. Pavlino Solina, gostilničarka in trgovka iz Dolskega pri Rajhenburgu. Umrla je zadeta od kapi. Pokojna je bila nadvse blaga in splošno priljubljena žena ter usmiljena do revežev. Kako je bila priljubljena, je pričala množica ljudstva, ki jo je spremljala na zadnji poti. Pred hišo žalosti in na grobu ji je še v slovo lepo in prav občuteno zapel domači moški in mešani pevski zbor nekaj žalostink. — V zgodnjih jutranjih urah se je raznesla žalostna vest, da sta se ponesrečila v tukajšnjem rudniku dva mlada fanta-rudarja, eden star 19 let, drugi pa 25 let. Niti mesec dni nista bila v službi in sta se zelo veselila svoje prve plače, pa jima ni bilo dano čakati. Enega je že v rovu pobilo takoj do smrti, drugi se pa zdravi v bolnici, kamor so ga prepejali težko ranjenega. — V visoki starosti je umrl pos. Preskar Jakob iz Cerenca. Bil je mož odlično krščanskega značaja, član Apostolstva mož in dober gospodar. — Pokopali smo tudi še isti teden ženo Kink iz Presladola in vestno Mar. družbenico Požun Terezijo iz Kladj. Iz Rimskih Toplic so pripeljali zemске ostanke pokojne Helene Derstvenšek, ki je umrla v starosti 82 let. Svoja stara leta je preživela pri svoji hčerki gđ. Jožefi Derstvenšek, učiteljici v Rimskih Toplicah. Bila je blaga žena, ki je ljubila svojo rodno grudo in je želela v njej tudi počivati. Vsem skupaj naj Bog podeli večni mir in pokoj, preostalim naše sožalje!

Kratke tedenske novice

Minister za telesno vzgojo naroda Dušan Pantič je izjavil, da se pripravja pri nas zakon o organizaciji enotne mladinske vzgoje.

V Sloveniji je letos priglasih 180.000 dvokoles. Najavijeni je še nadaljnjih 20.000 tablic za kolesa. V Ljubljani pride že na vsakega četrtega eno kolo.

Sporazum med Romuni in Bolgari je bil dne 6. septembra v Crajovi zaključen s podpisom. Bolgari bodo vkorakali v odstopljeno južno Dobrudžo 20. septembra.

General Antonescu, diktator Romunije, bo navezal usodo države po odstopu kralja Karola in njegovi preselitvi v Švico na Nemčijo in Italijo.

Romunski ministrski predsednik general Antonescu je zaplenil v Švico pobeglemu kralju Karolu vse v Romuniji ostalo premoženje.

Francoski maršal Petain je preosnoval svojo vlado. Izpremembe so v zvezi s pogajanjmi med francosko in nemško vlado.

Francoska vlada skaša doseči v Londonu omiljenje zapornih (blokadnih) ukrepov za dovoz živil iz Amerike. Zedinjene države so ponudile Franciji živila za vse po Nemcih nezasedeno francosko ozemlje.

Zadnje letalske napade na London in na angleški otok vodi s francoske obale nemški državni maršal Göring.

Novo nemške letalske bombe nimajo več jeklenega, marveč cementni plašč. Njihov učinek ni tako močan kakor pri bombah z jeklenim tulcem.

Dne 1. septembra 1940 je nadzirala Nemčija skupno 1.596.000 kvadratnih kilometrov s 159 milijoni 506 tisoč prebivalci, Sovjetska zveza 21 milijonov 632.600 kvadr. kilometrov in 191.627.000 prebivalcev, Anglija v Evropi 346.900 kvadr. kilometrov in 47.982.000 prebivalcev.

Za prvega namestnika sovjetskega ljudskega komisarja za zunanje zadeve ali zunanjega ministra Molotova je bil imenovan A. Višinski, ki se je rodil leta 1883. v Odesi in je potomec poljske rodovine.

Ameriški kongres ali parlament je izglasoval z 208 proti 200 glasovom zakonski predlog o splošni vojaški obveznosti. Vpisovanje obveznikov se odloži za en mesec, da bi se dala pobuda za prostovoljni vpis.

Ameriška vlada je naročila gradnjo 201 vojne ladje, katere bodo stale 230 milijard dinarjev, kar je doslej največji gradbeni program v zgodovini človeštva.

Predsednik južnoameriške republike Paragvaj je postal 7. septembra s svojo ženo smrtna žrtev letalske nesreče. Odpovedala sta oba motorja na letalu, ki je treščilo na tla in so se ubili vsi, ki so bili v letalu.

Gramofonska igla, ki svojo ostrino sproti ostri, je letos razstavljena na velesejmu v Leipzigu v Nemčiji. S to iznajdbo bo mogoče preigrati tisoče plošč brez premenjave igle.

Razmerje med Irce in Angleži

300 let so Irce tlačili Angležem

Odkar je postala Angleška pod Henrikom VIII. protestantska, Irsko pa ostala zvesta katoliški veri, je zlorabljala angleška gospoda svoj položaj v to, da je irske podložnike izžemala. Angleži so odvezemali Irce zemljo, da so jo delili med angleške lorde (plemenitaše), ki so živeli od dohodkov v Londonu, ne da bi se le zmenili za usodo irskih zakupnikov ter poljedelskih delavcev, ki niti za vsakdanji kruh niso zaslužili.

Kljub vsej brezobzirnosti pa Angležem ni uspelo Irce tako podjarmiti, da bi se izjavili pripravljene za angleško nadvlado. Angleški vojaki so Irce tako temeljito premagali, da se niso upali očitno upirati. Poslužili so se pa napram tlačiteljem takih odporih načinov, da so storili angleški posestniki vse, samo da bi se poravnali z delovnim irskim narodom. Irce se za mirno poravnavo niti zmenili niso. Rajši, ko bi bili sklenili navidezno pomirjenje, so bili pripravljene na največje žrtve. Boj med Angleži in Irce se je od 1840—1850 tako poostiril, da je začelo irsko prebivalstvo strahovito nazadovati. Rajši kakor bi bili skupno delali z angleškimi veleposestniki, so puščali irski zakupniki zemljo neobdelano v očigled gladovanju. Od leta 1845—1851 se je skrčilo irsko prebivalstvo od 8¼ na 6¼ milijona. Vzroki tolikega nazadovanja so bili: lakota, bolezni in izseljevanje.

Irsko postane angleški dominijon

Iz ravnokar označenega razmerja je razvidno, da so storili Irce med svetovno vojno vse, da bi se bili otresli angleških tlačiteljev. Roger Caument, eden od irskih voditeljev, je skušal aprila 1916 zanetiti med domačini upor proti Angležem. Angleži pa so ga ujeli ter obesili.

Šele po svetovni vojni je začela Anglija kazati več zanimanja za tlačeno Irsko. Spomladi leta 1918. se ni upala angleška vlada raztegniti splošne vojaške obveznosti na Irce. Decembra istega leta so bile razpisane volitve, pri katerih je izvojevala irska narodna stranka od 106 irskih poslanskih mest 73. En del teh poslancev se je strnil februarja 1919 v

Čudežna rastlina življenja in smrti. John James je prebil 30 let življenja v pustolovščinah. Kot majhen otrok brez staršev je prišel v Južno Ameriko. V Boliviji je bil pastir, končno je delal za Forda, sekajoč kavčukova drevesa na obalah, reke Amaconke. Nekoč je opazoval, kako je Indijanec zbiral koreninice neke rastline, jo stolkel v prah in metal v reko. Voda je postala na površju mlečnobela, ribe so plavale sem in tja kakor omamljene. Kmalu se je nabralo na površju več rib, bile so mrtve. Indijanec jih je igraje pobasal v mrežo, jih spekel in snedel. James je takoj spoznal, da ima rastlina strupen učinek na življenje rib. Istočasno je dobil neki peruanski učenjak nalogo, proučiti

Mogočni Ju

Povest iz domačih hribov

*

Če bi pa Tilko ogoljufali za teh tri tisoč goldinarjev, ki jih je dobila po očetu, bi ji splavali tudi ti zadnji upi po vodi. Ne, to se ne sme zgoditi. — Nekaj dni že je Trezika premišljevala, ali naj bi pisala prijateljici in jo opozorila na nevarnost, zdaj pa se je pripravila v kot svoje trgovine, vzela je pismo in jela pisati. Toda komaj je spisala prve vrste, so se odprle duri in začula je znan moški glas:

»Ali imate cigare?«

»Seveda,« je odgovorila Trezika in stopila k polici. Tedajci pa je obstala kakor ukovana in je prestrašeno zastrmela došlec v obraz.

»Gospod doktor, vi?« je potem zašepetala.

»Veseli me, da me še poznate,« je rekel veselo. »Pozdravljeni, gospodična Trezika!«

Ni mu dala sreče, umaknila je pogled in pobesila oči.

»Preden si izberem cigare, bi vas rad nekaj vprašal,« je spet začel. »Gospodična Trezika, ali niste česa izgubili?«

»Kaj naj bi bila izgubila?« je dejala hladno.

»Že pred štiri leti. Kak prstan ali kaj?«

20

Kri ji je udarila v lice in šel čez nekaj časa je šepnila:

»Bog ve, kam se je prstan izgubil.«

Z levega mezinca je potegnil zlat prstan in ji ga pomolil:

»Dobro si ga oglejte, gospodična Trezika! Ali ni morda vaš?«

Hlastno je segla po njem.

»Da, da, moj je. Za božje voljo, gospod doktor, kako pa ste vi prišli do njega?«

»Neka gospodična Trezika Dobrovnik mi ga je poslala, zraven pa še prav osorno odpoved.«

»To ni res, to je vse zlagano. Prstan sem izgubila ali pa, kar se mi zdi še bolj verjetno, mi ga je kdo ukradel. Strašno mi je bilo hudo po njem.«

»Da, da! Vi niste krivi, gospodična. Vse vem. Mi je že Končnikova Tilka v Šmarjeti povedala, danes pa sem že vse na drobno izvedel.«

»Kaj ste izvedeli?«

»Da je Senčarjev Urh prstan izmaknil in da ga je doktorju Hudniku dal. Ta ga je dal neki Škerjančki, naj ga meni pošlje in zraven še ponarejeno pismo z vašim podpisom.«

»Z mojim podpisom gotovo ne.«

»Ne, ne, ponarejen je bil. Toda pisava je bila tako spretno posneta po vaši, da bi bil tudi kak pametnejši od mene nasedel.«

irski narodni parlament, ki je proglašil neodvisnost Irske. Leta 1921. se je začel angleški vodilni politik Lloyd George z Irci pogajati. Pogajanja so dovedla do tega, da je morala priznati Anglija Irski značaj samostojnega dominijona.

Angležem nenaklonjene organizacije

De Valera, današnji irski voditelj, vztraja na neodvisnosti Irske, na nevtralnosti in zahteva priključitev 6 protestantskih grofij na Irskem k irski republiki. Dokler slednje vprašanje ne bo rešeno, noče De Valera ničesar slišati o kakem skupnem angleško-irskem obrambnem programu. Ravno to dela položaj Irske v sedanjih časih izredno težaven. Danes je še precej Ircev, ki so Angležem veliko manj prijateljsko naklonjeni kakor pa njih voditelj De Valera.

Kar se tiče nenaklonjenosti, je na prvem mestu irsko gibanje za popolno odcepitev od Anglije, ki je znano pod imenom »Ira«. Voditelji te organizacije so izpovedali pripravljenost za skupen boj s Hitlerjem proti Angležem.

Prijatelji Nemcev so tudi irske modre srajce ali fašisti, katerim načeljuje general D'Duffy. Ta general se je boril v španski državljanski vojni na strani generala Franca.

Tretja skupina ljudi, ki so na Irskem nevarni Angležem, so pripadniki od Nemcev organizirane pete kolone. Nekateri so inozemci, mnogo je pa Nemcev in ameriških Ircev.

Omenjena skupina bi znala postati tem nevarnejša, ker je Irška še danes v diplomatskih stikih z Berlinom.

Branitelji sodelovanja Irske z Angleži

Napram vsem tem nemškim prijateljem na Irskem je De Valera odločen branitelj irske neodvisnosti v okvirju angleškega svetovnega vladarstva. Še bolj odločno kot De Valera so za popolno spravo z Angleži irski katoliški škofje, ki vidijo v narodnem socializmu nasprotnika katolicizma.

Današnje razpoloženje med Irci

Ker so na Irskem močnejše one struje, ki so za borbo ob strani Angležev, je obramba Irske znatno napredovala. Glavno mesto Irske Dublin je ravno tako zavarovano glede napadov iz zraka in po morju kakor London. Vse irske ceste so prepletene z žičnimi ovirami. Povsod oblast skrbno opazuje tujce. Irška ima že celo svojo lastno mornarico, ki obstoji sicer iz ribiških čolnov, ki pa stalno nadzorujejo irsko obalo, da bi ne prišlo do kakega nenadnega izkrcavanja.

Dopisi

Dravska dolina

Ruše pri Mariboru. Bliža se zopet Ruška nedelja, edini romarski dan ruške Marijine cerkve. Letos bo Ruška nedelja po Mali Gospojnici, to je dne 15. septembra. V soboto ob 13. uri sprejem romarskih procesij, ob 14. uri obisk Kalvarije; ob 15. uri se začne spovedovanje, zvečer ob 18. uri pridiga in slovesne litanije, nato zunaj cerkve rimska procesija. V nedeljo se začne spovedovanje ob pol 5. uri zjutraj. Sv. maše bodo: prva s skupnim sv. obhajilom ob 5. uri, ob šestih prvo slovesno sv. opravilo, darovanje in blagosloavljanje romarskih spominkov. Tihe maše bodo ob pol 8., 8., pol 9. in 9. uri. Ob 10. uri bo drugo slovesno opravilo. Popoldne ob 15. uri večernice. Skrbimo, da bo vse Bogu in Mariji v čast, nam pa v mir in zveličanje!

Slovenske gorice

Ljutomer. (Silovito neurje.) V petek, 29. avgusta so nad Ljutomer in okolico prihrumeli temni oblaki. Uhlj se je dež kakor iz škafa, za tem je začela padati toča, ki je bila tako gosta, da je kmalu pokrila travo. Razumljivo je, da je naredila ogromno škodo. Ajdo je popolnoma zbila, koruzo močno oklestila, a največjo škodo je naredila po vinogradih, kjer je opustošenje doseglo vrhunec. Škoda je velika. Čudno je to, kako so si oblaki utirali pot. Sadeži na nekateri njivi so popolnoma zbiti, dočim sosednje njive ni dosegla niti trohica razdejanja. Čudimo se in se sprašujemo, ali ne bo skoraj konca?

Ptujsko polje

Ptuj. Jetika spada med najhujše sovražnike ljudstva v ptujskem okraju. Številke mrličev za jetiko in vseh onih, ki nosijo v sebi kužno kal, še od daleč niso poznane. Vendar nam že vse to, kar smo v borbi proti jetiki v Ptuj in ptujskem okraju doslej spoznali, v glavnih obrisih razkriva žalostno sliko. Boj proti jetiki mora biti dobro organiziran, mora biti enoten in mora biti sodeben! V tem boju morajo pomagati strokovnemu zdravniškemu trudu, da se zajezí porast jetike, vsi. Protituberkulozni dispanzer v Ptuj, ki slavi to leto peto obletnico svojega dela, je bojeval z vsemi razpoložljivimi sredstvi boj proti jetiki. Uspehi bodo vidni šele po desetletjih. Vendar smemo reči, da so ta prva leta bila prava pionirska leta protituberkulozne borbe v Ptuj in ptujskem okraju. Ob svoji petletnici hoče protituberkulozni dispanzer svojo akcijo povečati in jo strokovno predvsem še okrepiti. V ta namen hoče sezidati v Ptuj nov, sodobnim zdravniškim zahtevam boja proti jetiki odgovarjajoč protituberkulozni dispanzer, ki naj bo obenem najlepši spomenik viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Za vidne likovne ali drugačne spomenike ne zmoremo dovolj denarja. Potrebe zahtevajo, da postavljamo spomenike onim, ki smo jih spoštovali in cenili, v takšni obliki, da bodo koristili najprej ljudstvu, potrebnim! Tak način počastitve velikih ljudi je najbolj mogočen, najbolj socialen in najlepši. Brez dvoma so protituberkulozni ligi v Ptuj v ta namen nujno potrebna denarna in ma-

Kralj Peter II. se vadi, kako ravnati s tankom

Treziki se je barva lic kar spreminjala: hip je bila bleda, hip nato rdeča.

»Urh, ta lump, ta bi bil take reči res zmožen!« se je razjezila. »Po sili je hotel, naj ga vzamem, pa si ni izbiral potov in sredstev. — Hudnik pa za denar itak vse stori.«

»Hudniku sem bil že davno trn v peti, ker sem zunaj v Brezju ustanovil zadružno hranilnico in mu marsikak plen iz krempljev iztrgal. Senčarjev Urh, Hudnik in tista škerjančka, to so pravi tiči. Prav ti trije so me s svojimi spletkami in lažmi spravili iz Brezja. Zdaj je prišlo vse na dan.«

Trezika je z vprašujočimi očmi gledala v doktorja, ta pa ni povedal nič več, ampak ji je naglo vzela prstan spet iz rok in rekel:

»Prstan mi morate pustiti, gospodična. Štiri leta že ga nosim vedno na roki kot spomin na človeka, ki sem ga imel zelo rad.«

Ona se je jokala in je prosila:

»Gospod doktor, dajte prstan meni! Tudi meni je ljub spomin. Dosti sem žalovala po njem.«

»Hm, torej ga še zmeraj obrajtate,« je narezal spet z veselimi glasom. »Zelo rad vam ga bi dal, pa s tem prstanom je nerazdružljivo zvezan tudi še neki človek. Če hočete prstan, morate tudi tega človeka zraven sprejeti.«

»Ivan, ljubi!« je zaihtela.

Tedaj jo je prijel za roko, voljno mu jo je pustila, nataknil ji je prstan in dejal:

»Trezika, ali si spet moja, kaj?«

»Rada, če me le hočeš.«

Tedaj je vstopila Končnikova Tilka, po gosposko opravljena.

»Dober dan Bog daj, gospa Končnik!« jo je pozdravil zdravnik. »Vi ste pa zgodnji. Pričakoval sem vas šele z večernim vlakom.«

Ne da bi mu na to kaj odgovorila, je dala Tilka najprej njemu, potem Treziki srečo in je rekla:

»Če me oči ne motijo, sta se vidva že zmenila. Ali vama smem čestitati?«

»Midva pa čestitava vam ob bogati dediščini,« je odvrnil zdravnik veselo. »Če se sreča začne smejeti, se kar unesti ne more.«

Potem se je obrnil k Treziki, ki je začudeno obstrmela.

»Trezika, ti še ne veš, haha. Le poglej jo, svojo prijateljico! Ta ti je podedovala, da se poprej usedi, preden ti povem! Sto in dvajset tisoč goldinarjev najmanj — reci in piši: dve sto štirideset tisoč kron. Jutri je na sodniji razprava.«

»Za božjo voljo!« je zavpila Trezika. »Kako je to mogoče?«

»Čisto po človeško. Stari Senčar je po ustnem testamentu zapustil svoji hčerki Tilki tretjino vsega svojega

način, kako bi se lame iznebile nadležnega mrčesa, ki lazi po njih životu. Spoznal se je z Jamesom in ta mu je priporočil rastlino »timbo«, ki raste ob Amazonki. James je nabral mnogo te rastline, jo zmlel v prah in ga prodajal domačinom. Ti so mazali sadna debla z njim in dosegli velike uspehe. Izginile so vse gosenice in škodljivi mrčesi, ki razjedajo sadje in listje. James je zgradil veliko tovarno, l. 1933. je proizvajal že 350.000 funtov tega prahu. Razširiti je moral tovarno na izdelek 2.000.000 funtov timbovega prahu. Ta ozdravlja tudi nekatere kožne bolezni pri ljudeh ter se uspešno uporablja v zdravstvu tropskih krajev.

Najdaljša vzpenjača. Najdaljšo vzpenjačo v

terialna sredstva v največji meri. Ko sporočamo širokemu slovenskemu krogu naš namen, združujemo obnem z njim najbolj iskreno prošnjo, da nam vsi, ki imajo denarna in materialna sredstva na razpolago, pomagajo po svojih močeh v najvišji meri pri našem delu. Vse prispevke sprejema protituberkulozna liga v Ptuj.

Slovenska Krajina

Murska Sobota. Pregled in žigovanje sodov se bo na naši kontrolni postaji vršilo dne 10. in 11. oktobra ter 8. in 10. decembra. — Tukajšnji tovarnar perila g. Siftar je z ozirom na splošno draginjo ponovno povisal svojim delavkam mezde za 5 %. Prav bi bilo, da bi ga tudi drugi delodajalci posnemali. — Na tukajšnjo gimnazijo je iz Ptuja premeščen g. profesor Gorjanec Leopold. — Šolsko leto se bo na naši gimnaziji začelo 13. septembra. Praznoverni ljudje pravijo, da je to nesrečni datum, zato bo tudi šolsko leto nesrečno. Upajmo, da njih mnenje ne bo pravilno, ker se naša gimnazija od leta do leta lepše razvija. Sedaj pa, ko je celotna poddržavljena, bo pa še verjetno razvoj uspešnejši. — Gradbena sezona pri nas je letos dosegla svoj višek, kajti začeli so že z gradnjo novega šolskega poslopja, stanovanjske hiše železničarske zadruga ter z mnogimi privatnimi hišami.

Murska Sobota. Z uradnimi osebami se ni dobro skregati. Soboško okrožno sodišče je pred dnevi obsodilo mizararskega mojstra Serec Franca iz Murske Sobotice na dva meseca strogega zapora in na 180 din denarne globe, ker je na javnem prostoru žalil državnega uslužbenca, ki ga je pozval na red.

Črenšovci. Pretekli torek, dne 3. septembra, nas je zapustil naš letošnji novomašnik g. Kolenko Ivan ter nastopil kaplansko mesto pri Sv. Petru pri Mariboru. To njegovo službeno mesto pa je samo začasno, ker bo čez nekaj časa odšel k vojakom, da odsluži svoj kadrovski rok.

Črenšovci. Preteklo nedeljo, dne 1. septembra, je bil pri nas na slovesen način odkrit spomenik v svetovni vojni padlim vojakom. Spomenik je postavilo tukajšnje prosvetno društvo, ki je pod vodstvom takratnega kaplana g. dr. Josipa Meška že leta 1927. začelo zbirati prispevke za spomenik onih, katerih trupla počivajo po bojnih poljanah širom sveta. Ta akcija pa je radi tehtnih vzrokov zaostala in se je sedaj vendar enkrat uresničila. Spomenik stoji sredi majhnega sejmišča, katero je občina v ta namen odstopila in primerno uredila v obliko parka, ki služi v lep okras črenšovski cerkvi. Po slovesni sv. maši je bil spomenik odkrit, nakar je g. profesor dr. Meško v ganljivih besedah nagovoril navzoče, da se je pri tem marsikateremu prosilo oko. Pod vodstvom zastopnika vojaške oblasti je oddelek vojske ob priliki odkritja spomenika v počastitev padlih izstrelil dve salvi. Po večernicah pa je bila v župnijskem dvorišču lepo uspela akademija ter igra.

Turnišče. V nedeljo, dne 1. septembra, se je vršil izredni občni zbor Travniške namakalne zadruga v Turnišču. Izvoljen je bil stari odbor z novim predsednikom g. Jožefom Raščan, posestnikom iz Turnišča na čelu. — Začela se je koš-

nja otave, katere pridelek bi bil letos pri nas zadovoljiv, če ne bi pretežnega debla iste poplavlila ter uničila voda, ki je ob silno narasli strugi Ledave prestopila bregove ter na večji površini popolnoma oblatila otavo, ki ne bo več za nobeno rabo. Kar pa je ostalo nepoškodovane, pa neugodno vreme ovira sušitev, tako da kmetje s skrbjo gledajo v bodočnost, ker če se vreme ne obrne na boljše, da bi otavo lahko spravili, bo spet pomankanje krme, kakor je bilo to minulo pomlad. Bati pa se je pri tem, da bo pod takimi okolnostmi zopet nastopila živinska bolezen metuljavost, ki se že sedaj pojavlja v manjšem obsegu. — Ker začasno ne vozi skozi našo občino avtobus, je prihajanje pošte tudi nekoliko nerodnejše. Upamo, da bo most čez Günjo kmalu gotov in tako tudi promet točnejše.

Petanjci. Prejšnjo sredo, dne 23. avgusta, se je vršila licitacija za prodajo petanjskega broda, ki je po izročitvi mostu svojemu namenu postal nepotreben. K licitaciji je prišlo mnogo interesentov, vendar pa brod ni bil izdružen, ker so ponudniki dajali prenizko ceno. Tako je brod še nadalje ostal last soboškega okrajnega cestnega odbora, čeprav smo že lahko brali, da isti brod vozi na Hotizi.

Pogled na kraljev spomenik s podstavkom

Kupujte samo
**CROATIA
BATERIJE**
ker so najboljše, zato najcenejše!

Savinjska dolina

Gora Oljka. Na prijazni Gori Oljki se je vršilo zadnjo nedeljo delavsko zborovanje, katerega se je udeležilo do 900 delavcev. Ob 11 je bila služba božja z ljudskim petjem in ob spremljevanju salezijanske godbe. Po cerkvenem opravilu je začelo versko zborovanje, katerega so se udeležili poleg delavstva celjski župan dr. Voršič, bivši poslanci Steblovnik, Teuerschuh in Bitenc, banski svetnik Kuder, Novak in drugi. Pozdravna pisma so bila poslana predsedniku vlade, obema slovenskima ministroma ter škofoma in banu dr. Natlačenu. Številne zborovalce je nagovoril celjski župan ter poslanci. Slovesna govornika sta bila gg. Bitenc in Končan iz Celja. Lepo zborovanje je bilo zaključeno z odigranjem himne »Poveod Bogas«.

Nazarje. Naš kraj je 8. septembra obiskal g. ban dr. Natlačen. Ogleдал si je nove mostove in ceste, ki smo jo slovesno otvorili prejšnjo nedeljo. Te slovesnosti se tedaj g. ban radi obiska dunajskega velesejma ni mogel udeležiti, zato nas je obiskal to nedeljo. G. bana so pozdravili krajevni odličniki, kot načelnik cestnega odbora za Gornji grad g. Pečnik, poslanec g. Steblovnik, banski svetnik g. Remše, razni drugi odličniki in ogromna množica ljudstva. Ob tej priliki je župan občine Rečica ob Savinji g. Blekač podelil g. banu diplomu svoje občine o častnem občanstvu. V Marjinem gradu si je g. ban ogledal lesno industrijo, nakar se je odpeljal v Okonino, kjer je prisostvoval blagoslovitvi motorne brizgalke ondotnih gasilcev. Savinjsčani smo ponosni na ta obisk gosпода bana.

Šmarski kraji

Sv. Rok pri Šmarju za prihodnjo nedeljo, dne 15. septembra, zopet vabi svoje prijatelje in častilce, da po stari navadi skupno obhajamo sladko ime Marijino. Že za Malo mašo ali rojstvo Marijino je došlo lepo število romarjev, ki so pa šele tu gori zvedeli, da se Marijin rojstni dan obhaja v farni, torej v njej posvečeni cerkvi, in šele v nedeljo nato — že od leta 1739. naprej — v veličastni romarski cerkvi sv. Roka. Navadno jih pridejo velike množice osobito iz domače šmarske, sosedne rogaške in kozjanske, laške, braslovške, novocerkovške, konjiške in slovenjebistriške dekanije. Bog nam le daj tudi še prihodnjo nedeljo krasno vreme, kakor ga imamo sedaj, in v požni molitvi in v navdušeni pesmi bomo pozdravljali svojo nebeško Mater, jo ponižno prosili za posredovanje ljubega miru ter se ji zahvaljevali za čudovito ovarovanje pred — 1929. l. — ravno

Evropi gradijo ta čas na švedskem in dograditi jo mislijo še letos. Proga bo dolga 41 km in na njej bodo vsako uro lahko prepeljali 90 ton tovara. Trdka, ki je naročila to gradnjo, bi svoje proizvode lahko prepeljala z ladjami, tovarnimi avtomobili ali pa z vzpenjačo. Izračunala je, da so obratni stroški z zadnjo polovico manjši nego za prevažanje z ladjami in da znašajo komaj sedmino tega kar prevoz s tovarnimi avtomobili. Višji stroški zaradi gradnje se kmalu poravnajo z majhnimi obratnimi stroški.

Bagdadska železnica dograjena. Zadnji del bagdadske železnice, čigar graditev se je začela leta 1937., je zdaj končan. Pri tej priliki je bila prirejena na sirijsko-iranski meji veli-

premoženja. Priče so bile rajni šentanelski župnik, Špetinov Matija in neki doktor Silan.

»Rajni Senčar pa je zapustil vendar napisan testament.«

»To je res. Ali ta napisani testament je ob veljavo, ker je ustnega napravil tri leta pozneje... Sta namreč dva testamenta: prvega je Senčar dne 10. maja 1887. sam napisal, drugega pa je napravil dne 18. oktobra 1890. pred imenovanimi pričami. Tako je prvi brez veljave.«

»Kaj pa pravi Urh na to?«

»Kaj naj reče? Kislo se drži, reči pa ne more nič.«

»Bil je že z advokatom pri sodniji, pa se ne more uveljaviti s kakim mlajšim testamentom,« je dodala Tilka.

»Da, da, gospa Končnik je zadela veliko terno in nihče ji je ne vzame. Je že amen postavljen.«

»Tilka, kako me to veseli! Iz vsega srca ti čestitam,« je dejala Trezika.

»Trezika, tebi se moram zahvaliti, edino tebi,« je zagrabila Tilka Trezikino roko in jo stisnila. »Ti si očeta nagovorila, da so name pogledali.«

»Kaj se boš meni zahvaljevala! Jaz še vedela nisem, kako je s temi reči. Zahvaliti se moraš Ivanu, doktorju, ki je vse na dan spravil.«

»Jaz sem pri tej reči nedolžen kakor novorojen otroček,« se je zdravnik nasmejati. »Saj jaz še tega nisem vedel, da je stari Senčar umrl. Tudi nisem niti mislil ne

več na testament. Niti nisem imel vzroka, da bi se bil brigal; saj je bila župnikova dolžnost, da se oglasi. Da pa je župnik umrl, nisem vedel. Tale naš večni romar, Špetinov Matija, ko se je one dni pri meni oglasil, ta šele me je opozoril.«

»Ivan, kje pa si zdaj?« ga je vprašala Trezika.

»A? Ali boš šla z menoj, tudi če je daleč kje?«

»S teboj grem na konec sveta,« mu je zašepetala.

»Ne, tako daleč ne bo treba. Špetinov Matija hodi sicer tri dni, da pride do tja, z vlakom pa prideva v dveh, treh urah. Sem namreč v Vrbi. To ti je prelep kraj, eden izmed najlepših naše domače zemlje. Ljudje pa so tudi dobri in mehki kakor žamet.«

Vtem je stopilo v trgovino neko dekle in si je kupilo sukanca, doktor pa si je jel zbirati cigare. Za dekletom je prišel neki moški po riža, za njim ženska po sladkorja. Ko so šli, je dejal doktor:

»Tu postaja živo; ne bomo mogli v miru govoriti. Pridita drevi k Jelenu v gostilno, ob osmih se snidimo, vaju povabim na večerjo. Tam se bomo dalje pomenili.«

»Ne, ne,« se je branila Trezika. »V gostilni ne bomo sami. Pridi k nam, Ivan! Bom tedaj prej zaprla in bom pripravila kaj dobrega za večerjo. Tilka mi bo pomagala. Tudi vina bo in kaditi boš tudi smel.«

»Imenitno! Pridem torej natančno ob osmih. Imam še dosti kaj povedati; sem tako poln novic, da si še misliš ne. Srečno dotlej!«

te dni nastalo nevarnostjo, da nam vsled strele najavljeni plamen ni ušilil te prelepe in od nešteti množic občudovane cerkve.

Posavje

Sirom Posavja so znane po svoji solidnosti naše velike tombole, ki jih prireja vsako leto Pro-

svečno društvo v Rajhenburgu. Tudi to leto boste lahko dobili za 3 din lepo telico, vredno 3000 din, in še mnogo drugih bogatih dobilkov, ki jih bo 500. Ne zamudite ugodne prilike in pridite vsi 15. septembra v Rajhenburg na Tombolo. Na dan tombole bo predvajal zvočni kino Rajhenburg prekrasen vefelilm »župnik iz Kirchfelda«.

A. Kramberger:

Čebele ob ajdovi paši

Letošnje leto je za čebele od spomladi pa do sedaj izredno slabo. Cvetja je bilo sicer dovolj in bi ob ugodnem vremenu čebele dobro izhajale, toda vsak cvet je tako rekoč sproti zalil dež, da zaradi tega čebele niso mogle nabrati medu niti zase, kaj šele za čebelarja. Zaradi tega so čebelne družine onih čebelarjev, ki niso krmili, precej oslabele. Ker ni bilo paše, matice niso v dovoljni meri zalegale, a stare čebele odmirajo, zato jih je v panju vedno manj. Zadnji naš up je še ajdova paša. Ob ugodnem vremenu in pravilnem oskrbovanju panjev smemo upati, da bodo čebele nabrale zadostno zimsko zalogo ter še kakšno malenkost za čebelarjev lonec.

Da bi se ajdova paša, ki predvidoma ne bo dolgo trajala, čim bolj izkoristila, moramo imeti pripravljene dovolj izdelane satovje, ki ga po potrebi devljemo v panje. Kdor bi v času medenja ajde dajal čebelam samo začetke, bi slabo zadel, ker v tem času, da bi čebele izdelale satovje, lahko paša že davno preneha. V skrajnem primeru, ako nimamo izdelane satovja, bi lahko uporabili satnice, katere pa moramo brezpogojno vdlati z žico, ker drugače se nam satovje lahko že v panju, prav gotovo pa pri točenju medu zruši in raztrga.

Po končani paši počakajmo vsaj 10 dni, da med dozori, nakar ga, kolikor je odvišnega, odvažamo ter iztočimo. Nezel med pozimi ne izkristalizira, temveč se skisa ter je zaradi tega neuporaben.

Ne bodimo pri puščanju zimske zaloge čebelam preveč ozkosrčni. Pravilo nam bodi, da je bolje pustiti en kilogram preveč kakor pol kilograma premalo. Srednje močan panj porabi skozi zimo do prve spomladanske izdatne paše 8—10 kg medu. Prav močan 10—14 kg. Slabičev pa se itak ne splača zazimovati, zato jih po končani paši združimo.

Iztočeno prazno satovje zložimo v medišče, da ga čebele osušijo. Ni pametno istega razpostavljati po čebelnjaku ali na prostem krog čebeljaka, ker je nevarnost, da povzročimo s tem ropanje, oziroma se na ta način tudi prenaša bolezen — kuga čebelne zalege. Čebele se namreč razburijo po ostrem vonju medu ter navalijo na satovje, ne samo domače, temveč tudi one sosednih čebelarjev v okolici do dveh kilometrov. Da bi bile vse iz neokuženih panjev, je v sedanjih razmerah izključeno.

Pomnimo, da je ob času ajdove paše zakonito prepovedano točenje in prodaja svežega ajdovega medu. Lanski ajdov kakor tudi letošnji poletni med se sme prodajati.

Ne pozabimo čebel onih čebelarjev, ki se nahajajo v vojaški službi ter nimajo doma nikogar, da jih nadomešča. Pomagajmo, kjer se da pomagati. Mogoče bomo tudi mi prej ali slej potrebovali njihovo pomoč.

Cena za lanski ajdov med je 24—30 dinarjev za kilogram, za letošnji cvetlični 30—35 din za kilogram.

Kar se moke tiče, je kr. banska uprava zanjo odredila sledečo ceno: bela moka (zdrob) 7.75 din, krušna enotna moka 3.90 din, otrobi 2 din kilogram. Cene veljajo franko mlin, brez vreč.

Kako je z živino?

Izvoz živine v Nemčijo se zadnji čas ne izplača, ker zahtevajo kakovost (kvaliteto), katere jim mi ne moremo dati. Voli, ki naj bi bili ocenjeni (kvalificirani) kot Prima in plačani po 9.50 din za kg žive teže, prevzeto na Dunaju, bi morali imeti najmanj 80 % mesa, kar se pa pri nas nikjer ne doseže, posebno sedaj, ko ni koruze za pitanje. Voli, ki so se zadnji mesec izvozili v Nemčijo, so bili vsi ocenjeni kot II. klasa in tako plačani po din 7.50 za kg žive teže, prevzeto in tehtano na Dunaju. Nemci imajo namreč 4. klase in to Prima kot najboljšo, potem I., II. in III. klaso.

Veliko boljše je, kar se tega tiče, v Italiji, ker imajo Italijani samo tri klase in to I., II. in III., poleg tega pa plačajo pri kg žive teže 50 par več kot Nemci. Italijani tudi ne ocenjujejo tako strogo kot Nemci, saj je v Italiji živina, ki bi jo Nemci ocenili kot II. klaso in plačali po 7.50 din kg žive teže, ocenjena kot I. klasa, ki jo Italijani plačajo po 10.25 din kg žive teže. Sicer je res, da so prevozniki stroški in pa kalo pri izvozu v Italijo večji kot pri izvozu v Nemčijo, toda ti stroški ne presegaajo 0.25 din pri kg žive teže, dočim znaša po gornjem plačilna razlika med Italijo in Nemčijo kar 2.75 din pri kg žive teže. Če odbijemo torej višje stroške in višji kalo pri izvozu v Italijo, nam Italijani še vseeno dajo 2.50 din pri kg žive teže več za živino kot pa Nemci. Radi tega se nasprotno od Nemčije izvoz v Italijo vse-kakor izplača.

Pri nakladanju živine v vagone za izvoz je videti izredno slabo rejeno živino, katero je naravnost škoda izvažati, ker se prenzko oceni in zato premalo zanjo dobi. Naj tisti, ki živino za izvoz prevzemajo, na to gledajo. Kmetje naj ne silijo s prodajo slabo rejene živine, ker s tem imajo samo zgubo. Krme je letos dovolj, v doglednem času bo pa tudi koruze za pitanje. Sedaj, ko se vse ugodno prodaja, menda tudi ni take sile za denar. Za prvo silo prodajmo raje kak rep na domačih sejmih, na katerih sedaj cena prav nič ne zaostaja za onimi, ki jih plača tujina, ponekod — posebno kar se Nemčije tiče — pa celo prekaša.

Kaj pa sadje?

Po prvotnem mrtvilu se sadna trgovina polagoma razvija. Cene sadja se sučejo od 2.50 do 2.80 din kg, prevzeto od kmeta. Pri tem si zadržuje in trgovci nagajajo. Če plača trgovec 2.50 din, gre zadruga na 2.60 do 2.70 din, potem pa spet trgovec ceno dvigne. Poslanstvo zadrug je torej predvsem v tem, da trgovci, ki so dobro organizirani, ne morejo sadja pod ceno kupovati. Imajo pa trgovci skoraj povsod to srečo, da dobe lepše sadje, pa tudi kar se organizacije in odpreme pošiljk tiče, imajo bolj spretne roke. Ves aparat je pri trgovcih bolj prožen kot pa pri zadržah.

Ponavija se pa stara pesem. Pri nakladanju na kolodvoru je namreč opaziti polovico zelenega

Kmečka trgovina

Vprašanje prehrane

V kabinetu predsednika vlade g. Cvetkoviča so strokovnjaki razpravljali o prehrani v državi. Strokovnjaki so na tej razpravi dognali, da ni prav nobenega povoda za tako vznemirjenost, kar se tiče prehrane naroda. Mnogi špekulanti, ki špekulirajo z živežem se bodo najbrže urezali in bodo ostali brez zasluzka, na katerega računajo. Pridelek pšenice je sicer manjši, toda zadosten za prehrano naroda. Ni pa pšenice za izvoz.

V Sloveniji ima izključno pravico (monopol) za nakup in prisilni odvzem pšenice kr. banska uprava, ki je ta posel poverila Gospodarski zvezi v Ljubljani. Prisilni odvzem pšenice se ne bo vršil pri manjših in srednjih posestnikih, pač pa pri špekulantih in žitnih trgovcih. Pšenica, ki se bo prisilno odvezala, se bo plačevala po maksimirani ceni 3 din kg.

Cena koruzi je po odpravljeni maksimirani cenil močno narasla ter se plačuje danes v Banatu že po 3.50—4 din kg. Zadruga, članice Osrednje kmetijske zadruge v Mariboru, bodo najbrž dobile bolgarsko in turško koruzo po 272 din 100 kg franko vagon Ljubljana.

Ugodno se cenil pridelek nove koruze. Pravijo, da bo nove koruze za 100 do 150 tisoč vagonov več kot lani. Ker je lanski pridelek koruze znašal 370.000 vagonov, bo potemtakem letošnji pridelek koruze znašal okrog 500.000 vagonov. Radi tega je po stari koruzi vedno manjše povpraševanje in jo bodo najbrž morali oni, ki jo še danes držijo, prodati po znatno nižji ceni kot je danes. Po nekaterih vesteh se kupčije za novo koruzo že sklepajo in to po 180 din 100 kg. Nova, umetno sušena koruzna bo konec tega meseca že na trgu.

Priklonil se je hudomušno in odšel.

Pet ur pozneje je sedel doktor z ženskama v prijazni Treziki sobici za pogrnjeno mizo in je pridno zajemal. Jedel je tako kakor da bi se bil že tri dni postil. Vmes je klepetal kakor žuboreč studenec: o Vrbi, o ljudeh tam, o svojih bolnikih in o otrocih, ni mu zmanjkovalo in vse je obračal na veselje in smeh. Bil je židane volje kakor že dolgo ne. Po večerji si je vžgal cigaro in je ženskama napil. — Hip nato se je zresnil.

»Zdaj bom vama pripovedoval dolgo storijo, ki pa ni tako vesela,« je rekel. »... Gospa Končnik, prosim vas, ne zamerite mi, če bom kaj povedal, kar vam ne bo prijetno slišati! Vaš brat, Urh Senčar, je v tej storiji namreč bolj žalosten patron...«

»O, poznam svojega brata,« mu je segla Tilka v besedo. »Hudoben je. Trezika mi je že malo prej pravila, kaj ji je storil. Le kar vse povejte in ne prikrivajte mi nič!«

»Dobro. Poprej pa vam bom nekaj povedal, kar boste najbrž radi čuli. Vašega moža so po nedolžnem sumili. Otrok tiste škerjančke, ki mu je gospodinjala, ni njegov, temveč je otrok onega nemarnega advokata, onega Hudnika.«

»Moj Bog, ali je res? Gospod doktor, kamen ste mi odvalili od srca. — Moj ubogi, ljubi Jurij! Nisem mu verjela, ooh,« je žena glasno zajokala.

»Ivan, kje si vse to izvedel? Povej!« ga je silla Trezika.

»Čudna so pota božja. Kakor v verigi sega en člen v drugega,« je dejal. »... Dovolite, gospa, da začnem od kraja! Trezika še namreč ničesar ne ve... Jaz sem že štirinajst dni v teh krajih. — Zakaj me že prej ni bilo k tebi, ljuba Trezika, ti bom pozneje pojasnil. — Ko sem se oglasil na sodnji in svoje povedal, so mi dejali, da se ta reč ne bo dala od danes na jutri urediti; na vsak način bom še moral eno ali drugo krat priti. Ugovarjal sem, češ da imam samo toliko in toliko dopusta in da je vožnja semkaj dosti draga. Nato so gospodje obljubili, da bodo zadevo pospešili in da čez deset, dvanajst dni ne bom več potreben. Brzjavno sem si izprosil, da so mi dopust podaljšali, naslednje dni sem s špetinovic Matijem obredel nekaj hribov, da sem si ogrel stare spomine, pred tednom dni pa sem bil spet na sodnji in sem povprašal, kako je z zadevo. Tedaj so mi rekli, da je vse že v redu in vse pojasnjeno in da je razprava, na kateri bodo priznali deščino gospe Končnik, določena za 12. avgust — to je torej jutri —, tedaj da morava z Matijem priti in se podpisati. Vmes sem se grede bil oglašil pri gospe Končnik v šmarjeti, ki je medtem tudi že dobila povabilo na sodnijo, in sem ji povedal veliko novico. Ob tej priliki mi je tudi o tebi pripovedovala, toliko dobrega sem čul o tebi, ljuba Trezika, in je že ona napol razvozlala štrene, ki so naju zmešale.

(Dalje sledi)

ka svečanost. Dokler ni bil dograjen tudi ta del proge, so morali potniki pri Tellu izstopati iz vlaka in nadaljevati svojo pot peš ali z avtomobilom preko Mosula proti severovzhodni sirski meji. Tu so napejlane velike cevi za nafto od Kerkula proti Sredozemskemu morju in se križajo z bagdasko železnico.

V pragozdu izgubljene 80 družin belih nasejencev so odkrili peruanski letalci na izvidniškem poletu v Madre de Dios v Južni Ameriki. Belci so kot delavec neke družbe za pridobivanje kavčuka zašli že leta 1915. v gozd, kjer so ostali z ženami brez vsakega stika z zunanjim svetom, ker so nanje pozabili.

*